

GEMMA RUIZ PALÀ

Una dona de la teva edat

Proa

GEMMA RUIZ PALÀ

UNA DONA DE LA TEVA EDAT

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: octubre del 2025

© Gemma Ruiz Palà, 2025

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions, SLU, Proa

Diagonal, 662-664

08034 Barcelona

www.proa.cat

Aquesta obra s'ha escrit a les residències literàries Woodward Residency de Nova York i Emily Harvey Foundation de Venècia.

ISBN: 978-84-10488-49-6

DIPÒSIT LEGAL: 13.833-2025

Composició: Grup62

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.

La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.

A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Queda expressament prohibida la utilització o reproducció d'aquest llibre o de qualsevol de les seves parts amb la finalitat d'entrenar o alimentar sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.

EL VOL

M'havia entestat a ficar-ho tot entre la motxilla i el trolley. I anava repassant. Invitació oficial, carregador, bateria externa, sobretot, per si em truquessin. Sempre penso que seran ells, quan em sona el telèfon, mai no són ells. Què més? Passaport, provisions, cremetes... El peto de feina, el vestit, les vambes i la gavardina. Només que hi encabís el saquet de la roba interior ja ho tindria. I van trucar al timbre.

—Molt d'hora per anar per les cases, ja ho sé, però gràcies, Kate.

La filla de la senyora Adolfinia venia a agrair-me les dues entrades amb un plat de papas rellenas.

—Com les de la teva mare!

—Segur que no tan bones. Però la segueixo pas per pas, la recepta que li vaig fer explicar abans que marxés del tot.

Vaig córrer a penjar el saquet de la roba interior darrere la porta, li vaig arrencar el plat, el vaig deixar al banc de l'entrada, i ja teníem mans per fer-nos l'abraçada.

Feia tres mesos que la senyora Adolfinia era morta i encara te la senties, la fiblada. L'última veïna de tota la vida que quedava a l'escala.

—Que no em vas dir que només era una setmana? —va dir la filla de la senyora Adolfinia emergint de la meva espatlla, ullant el caos que tenia escampat pel pis de la tieta Frankie.

—Quan fas llista et sembla poc, després creix no saps com. Ara feia provatures amb l'equipatge que et deixen pujar a la cabina, per si em puc estalviar arrossegant el maletot.

—*Venezia*... Puc venir amb tu? Era demà, que marxaves, oi? —va fer assenyalant el plat de papas rellenas.

—Aquesta tarda, però no es quedaran aquí, no pateixis, seran el meu sopar. No te'n pots refiar mai, del càtering de fireta dels avions.

—Segur? Si no les vols traginar les duré a la meva filla, em farà reverències.

—Quina sort.

—Els teus encara...?

—Desapareguts en combat, que deien abans a les pel·lícules.

—Em sap greu, Kate. El dia que menys t'ho esperis...

Li anava a dir gràcies pels ànims, gràcies per les papas rellenas i perdó per avançat, si l'obra que s'estrenava mentre jo estava de viatge resultava una llau-na, jo només era culpable de l'escenografia. Però de sobte va canviar de cara i li van venir les presses.

—Va, que a tu encara et queda feina. Marxo, Kate, que tinguis molt bon viatge.

Em va fer un petó, va sortir com una bala, i al moment de tancar la porta vaig veure que es començava a fer vent. Amb totes dues mans, com una posseïda.

La filla de la senyora Adolfina ja era de les meves. Del club dels fogots.

*

Tenia vuit anys. Havien vingut les cosines de Minnesota i havien portat una safata on no hi podien cabre més rotllets de canyella. Però de seguida van anar per feina.

—O?

—Ornitòleg!

Jo no n'encertava ni una.

—D?

—Democràcia!

Jo me les escoltava admirada.

—A?

—Al·legòric!

I la canyella sempre m'ha col·locat.

—B?

—Botànica!

Jugar a paraules de grans, en deien les cosines de Minnesota.

—H?

—Hipoteca!

Em portaven un, tres i quatre cursos d'avantatge.

—C?

—Cefalòpode!

I m'estaven fotent una pallissa de por.

—M!

La cosina gran la va treure del mocador on havíem entatxonat tot l'abecedari mal retallat amb les tisores de la cuina. Em va prendre el deliciós cargol de brioix de les mans, i em va plantar la M a la cara.

—Katie?

Jo vinga empaitar cada rastre de paraulassa que amb vuit anys hagués registrat.

—Vaaa, Katie, que lent és un avorriment!

—No se'n sap ca-ap! No se'n sap ca-ap!

—Salta el torn!

—I eliminada!

—Que no! —vaig fer-les callar—. Que sí que me'n sé una.

—De grans?

—Sí.

—Segur?

—Sí!

—Ho dubto...

—Vaaa!

—M de... Menopausa.

El mateix silenci, la mateixa estupefacció, la mateixa angúnia.

La mateixa vergonya el segon cop que la vaig dir.

—Podem fer un descans?

Estàvem a punt d'estrenar una *Fedra* i provàvem la il·luminació. I és un moment delicat.

—Sisplau?

El tècnic continuava llançant les memòries de llums sobre la meva escenografia com si hagués sentit ploure. I em vaig haver d'aixecar.

—Parem, Jeff, Beth, sisplau?

Sempre tinc un budell buit, sortiria al carrer sense calces abans que sense provisions, ho dic sempre, ho sap tothom, ho veuen cada dia. Però *parem, Jeff, Beth, sisplau, que haig de sortir a comprar-me un snack*, amb la boca amarada de la trufa blanca de l'últim crit en patates fregides i una bossa de mango deshidratat a l'altra mà, era bastant poc creïble. I *parem, Jeff, Beth, sisplau, que haig d'anar un moment al vàter*, si fa no fa. No he sigut mai de les que s'han d'aixecar set-centes vegades a pixar, per sort meva. I hi acabava d'anar. No vaig saber què més empescar-me i em va guanyar la urgència.

—Parem, Jeff, Beth, sisplau, que estic...

I em vaig començar a ventilar tibant-me el coll del jersei.

—... una mica suada, estic. Molt suada, de fet. Vaig a refrescar-me!

Em van mirar estupefactes. Tothom portava el gorro falcat fins a les celles. El que no es fregava les mans, se les arrecerava sota les aixelles. I el que no feia xarrupets de cafè fumejant, es maleïa per no haver-ne

anat a buscar al Coffee Roasters del cantó. Hi fotia un fred que pelava, en aquella nau d'assaig. I jo ja havia ficat un peu a la galleda. Doncs l'altre i tot.

—Que ja em comença a rondar la...

Em vaig girar en rodó i vaig començar a desfilar cap al bany estireganyant-me la refotuda llana. Podia palpar la seva incomoditat en cada fibra. En cada punt.

—Que ja em comença a rondar la...

I cada cop més fluixet, com una malifeta, com una acusació, com un secret d'estat. Com un pecat.

—Que ja em comença a rondar la... Menopausa.

Quan vaig deixar-ho anar a les cosines de Minnesota no sabia què havia dit. Parlava d'oïdes. Quan vaig deixar-ho anar a la companyia de teatre, tres quarts del mateix. La refotuda confabulació, que diria la tieta Frankie. Així és com ella adjectivava totes les coses importants.

*

No! El refotut pastís de formatge que em tornava boja, allà? A l'aeroport JFK? En un quiosc d'Eileen's Special plantat al costat de les neveres de sandvitxos i refrescos qualsevols, déu meu, no m'ho podia creure. Sota la pantalla que anunciava Venècia, la cua d'embarcament tot just començava a serpentejar, encara tenia marge.

Com el calze més sagrat, vaig sentir que se'm lliurava a les mans. Li vaig donar propina al nano del

quiosc per haver-lo tractat amb la devoció que es mereixia, vaig obrir la capsa de cartró i... Déu meu, era ben bé el mateix pastís de formatge que m'escapava a comprar a la botigueta Eileen's Special cada vegada que hi passava remotament a prop, l'hauria encertat amb els ulls embenats! El formatge al punt just d'acidesa i de dolçor, la base de galetes Graham amb el gruix i la cruixentor perfectes, el pes... El pes és crucial en un pastís de formatge, a mi no em prenen el pèl amb experiments *aeris* o mandangues *semifoses*, a mi que em presentin una porció que tingui el pes d'un nadó, llavors parlem-ne. Mmmhhh... el que feien a l'Eileen's Special era insuperable, quina cosa tan deliciosa, déu meu... A punt de l'èxtasi gastronòmic, un paio em va cridar l'atenció amb un moviment de dits.

Com? M'estava fent la mímica que jo feia als meus fills quan s'empastifaven? A mi. A mi m'estava ordenant que m'eixugués la boca? Què s'havia cregut! Però dius va, deixa-ho estar, passa d'aquest imbècil.

Doncs fins aquí. I jo em mirava el paio de fit a fit: de debò que s'ha anat a fixar en l'única engruna de pastís de formatge que no he tingut temps de llepar? Les cames llargues, les refotudes cames llargues, m'hauria hagut de mirar!

Hauria estat preciós, sí. Em vaig passar la llengua pels llavis, vaig desar el pastís per més tard, i me'n vaig anar a embarcar. Sense haver-li fotut l'engegallada.

Si hagués gosat encarar-m'hi, la tieta Frankie hauria estat cofadíssima de mi.

Era germana del meu pare i mestressa de l'ossada noruega que compartim mitja família. Tu també les tens, les refotudes cames llargues que els tornen bojos, cookie, aprofita-les. A totes les cosines ens deia cookie. És una refotuda xamba genètica, però més val que ho sàpigues tu primer, que les teves cames parlaran abans no hagis pogut obrir la refotuda boca.

El pare deia, parla com un estibador dels molls del Hudson, no us l'escolteu, nenes. També fumava com un estibador dels molls del Hudson. Amb un cigarro s'encenia l'altre, la tieta Frankie. Me'n va ensenyar. A mi i a totes les cosines, regal pels catorze anys, cookies!

Et defenses més bé amb una refotuda cigarreta a la mà, deia sempre, et dona marge, i t'ensenyà a actuar. Allò de fora és la jungla, cookie, una jungla collonuda, si t'hi saps acostumar. Jo em vaig estimar més la jungla que la gàbia on es va tancar la teva mare, la gàbia amb la cuina, el forn elèctric i la coca d'aranyons. I he pagat un preu per esquivar-ho, i tant, però el tornaria a pagar. La vida et fa la traveta perquè sap que t'aixecaràs, que t'espolsaràs les faldilles i que tiraràs milles. Per més merda que hagi de menjar-te, això també ho has de saber, cookie.

Te'n recordes de les batalletes dels clients? La del rei de les mostasses me la demanàveu sempre. I jo us explicava que em vaig haver de fer experta en la pesca

del salmó de la nit al dia. A vosaltres us feia gràcia el cerimonial del pescador, que em gratés el cap i el cul les hores i hores d'avorrida espera, i el posat de fatxenda i les riallades quan picava el salmó més gros del llac Michigan.

El cas és que el rei de les mostasses ja sabia que jo dissenyava la seva nova campanya, ja sabia que feia temps que jo no era la secretària de l'agència de publicitat. Doncs a la primera reunió em va dirigir la paraula només per dir-me, s'ha deixat la llibreta per apuntar, *xata*. A la segona no em va mirar mai a la cara, ni quan li argumentava l'eslògan, ni quan li justificava les il·lustracions, mai, ni un refotut cop, cookie. A la tercera hi vaig arribar amb els deures fets, havia esbrinat el seu hobby, li havia demostrat que en podia arribar a saber més que ell, de la refotuda pesca del salmó, i va deixar d'humiliar-me.

Doncs una merda de victòria, cookie.

Mostassa King, l'única que s'obre sense necessitat de ganivet, d'obridor o fins i tot de marit! Ja ets prou dona per comprar la mostassa d'un home? Aquesta va ser la campanya que vam fer pel rei de les mostasses, cookie. I aquesta, la que vam fer per la refotuda marca de tabac que jo fumava: Les cigarretes Silva són com les dones: les millors, primes i gustoses.

Ets conscient de l'abast del que t'estic explicant, cookie? Les poques com jo que fèiem de copy i de creatives a l'agència de publicitat, les poques com jo que ens semblava que estàvem arribant a algun lloc, com-

plint el refotut somni, no estàvem fent més que bales per l'enemic! Reines, els cridàvem des dels anuncis, no sou més que un cigarret per xuclar i llençar, un zero a l'esquerra que només serviu per córrer a comprar això que us estem dient que correu a comprar. Ens estàvem deixant la pell treballant en contra de les nostres i ni ens en adonàvem!

I si ho mires fredament, veus que no hi podia haver cap més lògica possible. Perquè ser del boys club, aquest club d'homes, homes i més homes on al capdamunt s'hi acaba trobant déu, els fa creure que ells també poden jugar a ser-ho. I si déu no va tenir ni la refotuda decència de fer les dones d'un tros de fang nou de trinca, que va haver d'aprofitar una costella d'Adam, doncs imagina't els boys llepaculs de sota, imagina't si no havien de copiar la mesquinesa de déu. Madison Avenue i tota la camarilla de publicitaris, uns vulgars fabricants de costelles, cookie. Uns fabricants de dones tallades pel mateix patró, a punt per tancar a la gàbia i fins que s'evapori la joventut, la primor i la bellesa, llavors puntada de peu al cul i al cubell de les escombraries.

És la refotuda confabulació i no s'acaba mai, cookie. Perquè el dia que el món faci el pet, ells encara hi seran: *tu sí, tu no, tu així, tu aixà*. Fent-nos el càsting, fabricant-nos.

La tieta Frankie va ser molt més que una col·laboracionista dels fabricants de costelles. Va ser el meu nord. Llàstima no haver-li pogut trucar per queixar-

me dels primers fogots, perquè m'expliqués quina refotuda funció biològica tenien, si en tenien cap. Va deixar aquest món una matinada de fa nou anys i mig, després d'haver-se fumat plàcidament l'última cigarreta Silva, prima i gustosa com una dona. Però ho sap. Tot el que m'ha passat i tot el que he fet. Ho sap i em diu *la refotuda jungla, cookie!*, i es palpa la collonera com quan li fèiem escarnir el rei de les mostasses.

*

Els meus veïns de filera eren dels que es posen a clapar només de cordar-se el cinturó de seguretat. Clac, de seguida momificats amb la manta, l'antifaç falcat, el cap de cantó. Quin gran què, delectar-se sense que ningú et vingui a sotragar la intimitat. Vaig esperar que ens haguéssim enlairat, i quan ja dúiem velocitat de creuer, mmhh... encara més celestial, el pastís de formatge d'Eileen's Special.

—És que fa divuit anys.

Doncs va haver-me d'estrancar el sospir l'hostessa. Amb una rialleta i les celles arquejades en direcció a la passatgera de l'altra banda del passadís, que s'acabava d'aixecar.

—Les enquestes ens estaven advertint que ja no som la companyia preferida de la gent jove. I ho estem atacant.

I es va començar a empatollar no sé què d'una

promoció pels que entraven a la majoria d'edat aquell any. I que no em fes mal d'ulls, per fi anava al gra, que no rondinés si a l'hora de l'àpat principal veia que a ella li portaven un menú especial.

Miniatura de vedella resseca en lloc de miniatura de pollastre ressec, un menú *especial*? Va, home, va, si la que es delirà serà la noia dels divuit anys, quan em vegi destapar el plat de papas rellenas especialitat de la senyora Adolfinà. Però si es volien fer la illusió del gran àpat d'aniversari, per mi endavant.

—Entesos, entesos, i gràcies per les explicacions —li vaig dir a l'hostessa per no allargar-ho innecessàriament.

—Qui hi pogués tornar, eh, als divuit —va allargar-ho innecessàriament ella—. Jo ja en tinc uns quants més —i va guardar-se'ls amb una ganyota.

Ella, que no deuria ni arribar als trenta, déu meu, la refotuda confabulació cada cop ens fa avergonyir més d'hora. El temps que fa que jo responc *alguns, bastants i masses* al que gosa felicitar-me l'aniversari i té la barra d'esperar una xifra. Que abans morta que admetre *aquest any en faig* **. El meu pare va vendre molts cotxes de segona mà. Després de passar pel planxista, pel mecànic i pel tapisser, tots feien un goig que enamoraven, tots amb l'adhesiu de seminou al vidre, tu diràs. Qui és, eh, que surt al mercat ensenyant totes les cartes? Qui confessa quantes rodes, quants canvis de marxes, quants frens? Qui s'arrenca l'etiqueta de seminova i diu l'edat quan potser te

n'estan a punt de posar cinc, o deu, o un de menys, eh?

Vella quin remei, tòtila no cal.

Que el cony de joc de les paraules de grans de les cosines de Minnesota fa gràcia fins que te'n fas. I t'hi trobes. Sense avisar, sense entendre-ho. Sense merèixer-t'ho.

*

Amb el primer fogot, nah, és aquesta calefacció, a Nova York sempre la posen massa forta. Amb les primeres diòptries, nah, és aquesta lletra, els restaurants cada dia la gasten més petita. Amb el primer plec de més a la panxa, nah, és aquest vestit, els teixits d'ara s'encongeixen amb la pluja. I amb la primera pellerin-ga sota la barbeta, nah, és aquesta llum, la zenital sempre et fa una mala ombra. Ho negues, ho negues, ho negues, ho negues...

Però corres a buscar el coi de cremes que aquella caracteritzadora va portar a l'assaig d'aquell *Hamlet*.

Era una producció per l'Off-Broadway i de petit format, petitíssim, però els vaig plantar la fortalesa de Disneyland a l'escenari. Feia neteja de les joguines dels nanos, ja havia fet tres viatges al carrer i vaig tornar enrere a rescatar el castell. Com hi havien jugat, abans de començar amb la cançoneta que era de nenes i arraconar-lo. Per què no situar-hi a dins el tuf de podrit d'Elsinor? L'assassinat del rei, les aparicions fan-

tasmals, els dubtes del jove príncep amb la calavera a la mà, la venjança... Ben mirat, que no era també la fantasia més tèrbola, la que tenia l'amic Walt dins del cap? S'haurien entès de primera, amb l'amic William, ja ho crec. I vaig fer un castell Disney per *Hamlet*, de fullola. Em va quedar idèntic, pintat dels mateixos colors inquietantment ensucrats. Va causar sensació. A les ressenyes esmentaven el meu nom per primer cop: *El disseny d'escenografia és de Kate Gold, un castell que de tan hiperbòlic, irònic i fora de context esdevé clau per la credibilitat de la versió dessacralitzadora que la directora Sarah Waters ha volgut fer d'aquest Shakespeare.*

*

Fèiem una pausa, la caracteritzadora ens va avisar que tenia uns productes de regal i au, la productora, l'actriu que feia de reina Gertrudis, la cap de vestuari, la regidora i jo, totes cap al camerino pensant que sortiríem carregades de l'últim crit en rímel i pintallavis.

—Antiarrugues, antiulleres, antienvelliment, antietat, i què me'n dieu, de l'antilínies d'expressió? Els noms són fatals, carinyets —deia mentre n'anava traient de la bossa tot un repertori—. Jo en dic antipersona, com les mines, perquè t'ajuden però també et maten una mica. Sents un tret, busques el pobre cérvol, et palpes una nosa al coll, perquè sempre comença pel coll, carinyets, i t'adones que no hi ha cérvol,

que la sang és teva, que t'han disparat a tu. El coll no enganya, ja ho deia Nora Ephron, i te'n recordes, te'n recordes sempre del mirall on et va semblar que potser, maleïts miralls. Jo havia anat a veure els pares, que tenen un bany petit i mal il·luminat, i em vaig respondre el que ens responem totes: una mala ombra. L'endemà ja sabia quines cases de cosmètics oferien el millor producte al millor preu. Deformació professional, i per no deixar-m'hi el sou, carinyets!

La caracteritzadora veia que no ens donàvem per enteses, que no ens enganxàvem a cap fil, que no anàvem més enllà d'un *ahà* de cortesia.

—Bé, carinyets, jo us les deixo aquí, per si les voleu provar. Una amiga farmacèutica em va regalar una carretada de mostres i jo tinc un bany ben il·luminat però igual de petit que el dels meus pares, no s'hi cap de tantes potingues.

Pels crecs i pels zips intuïem que ja desava els seus estris, que ja tancava els necessers.

—Si només n'heu d'agafar una, una que porti filtre solar, sobretot. A partir d'ara, el sol és el vostre enemic número u!

Nosaltres, res, hipnotitzades per les temptadores monodosis que desfilaven sobre el tocador.

—I si sou regulars, us notareu la diferència, i tant.

Nosaltres allà, immòbils, a la distància d'un engegador perill radioactiu.

—Bé, doncs ja m'ho sabreu dir, eh. I un altre dia que coincidim us explicaré les bondats de la pomada

de progesterona, carinyets, perquè diria que totes ron-
deu l'edat de començar-ne a fer servir i que tampoc
no en teniu ni punyetera idea.

No va esperar que li donéssim les gràcies. Era més
veterana que nosaltres, ja hi havia passat, ja sabia com
ens havia deixat. Amb la fletxa clavada al taló d'Aquil-
les, ferides i esperonades per reaccionar.

L'endemà mateix vaig començar a untar-me clan-
destinament. M'esperava fins que la pell s'hagués be-
gut tots els sèrums, fins que les cuixes haguessin fos la
gelatina d'hormones, fins que la cara i el coll hagues-
sin xuclat la perla de retinol. I ja el tenia allà.

—Disculpa, Katie, però t'estàs excedint del teu
temps i tinc certa *necessitates*, hauries de sortir *ipso
facto*.

—El fil dental és addictiu, Rob!

Sortia del bany ensenyant-li el somriure i ama-
gant-li les cremes, i li cedia el tron.

*

Jo acabava d'estrenar línies d'expressió i nits infer-
nals. En Rob acabava d'estrenar amant. Abans morta
que de la meva boca sentís la maledicció, *menopausa*.
Que del meu comportament en deduís l'autocombus-
tió que em torturava el son mitja dotzena de vegades
cada nit, *fogots*. Els aguantava ben quieta i em treia la
roba xopa d'una revolada. Abans socarrada en silenci
que no que m'hi associés.

Menopausa.

Fogots.

Decadència.

En Rob era un devot de la joventut, *tempus fugit*, un esclau de la bellesa. Ho deia amb declamació afectada i posant els ulls en blanc, però ho deia. I com que jo ja me'l vaig trobar així, no me li podia queixar. Com que jo també vaig ser una amant d'estrena, no més l'hi podia agrair. Que el gran catedràtic m'hagués escollit a mi. Que el gran catedràtic fos meu. Les coses no havien anat ben bé així, en Rob va necessitar una empenteta. Però bé que jo havia acabat portant el seu cognom, oi? I bé que era la mare dels seus fills, oi?

N'hi ha que tenen els peus plans, astènia primaveral, daltonisme. En Rob era de tenir aventura nova cada curs. Quina gran proveïdora, la universitat.

I no és que en fes ostentació. Bones maneres a tota hora, en Rob. Disculpa, sisplau, gràcies i llatinismes a cada frase. Però jo l'hi coneixia sempre. Perquè ell menjava la meitat i jo el doble.

Al principi em feia ballar el cap. Que no m'ha quedat bo, avui? Que te n'he posat massa? Que et trobes malament? Tot era una *delectatio* i sempre es trobava de primera, gràcies, Katie. Però mig plat sense tocar. Amb el temps vaig entendre que sopar a casa pot ser un suplici, si has arrambat amb el pica-pica sortint del campus. Amb el pica-pica i amb la que ha picat, perquè de llit també n'anava tip.

Es tombava, bona nit Katie, i a l'instant quedava

fregit. Li sentia els mateixos esbufecs relaxats de quan acabes de cardar i pensava, amb mi no has cardat, malparit. Em llevava com els lladres i empenyia suau-ment la porta de la cuina. Em cruspia tot el que ell havia deixat i corria a treure el vibrador de dintre la mànega pastissera: hola, vell amic. M'embolicava amb el barnús, i amb el cul clavat a les rajoles grogues feia les meves postres. Acabat el tiberi, m'abocava a la finestra a fumar.

Dues calades només, les primeres, les que sempre m'han tornat boja, les de la nicotina més torradeta i dolça.

Amagava el paquet de tabac a l'armari d'escultura, glopejava elixir bucal per matar la flaire que en Rob detestava, i me'n tornava a la nostra habitació. I ja podia esbufegar relaxada com si hagués cardat.

Els orgasmes elèctrics em proporcionaven pau, la pomada de progesterona treva de fogots. Però no amnèsia. I jo ho sabia. Sabia que si feia ** anys jo en tenia vint, elles en tenien vint. Que tant se valia que en Rob arribés a la jubilació, que elles sempre vint. I ho vaig certificar un vespre a casa.

*

—Auriculars? Auriculars per la nostra àmplia oferta d'entre...?

Vaig entendre que l'hostessa deia *entrenament* per comptes d'entreteniment i vaig pensar, digue-ho, di-

gue-ho, ja ho pots dir, si és tal qual. M'he dedicat mitja vida al teatre però la mare ens va pujar a base de pel·lícules. Pel·lícules a tota hora, pel·lícules abans de res. Abans d'aprendre a llegir, abans d'aprendre a nedar, abans d'aprendre a anar en bicicleta. Pel·lícules abans d'aprendre com anava una mica el món. Pel·lícules com si fossin el món.

Vaig agafar-li els auriculars i de tota l'àmplia oferta vaig triar... Déu meu, els anys que feia que no l'havia tornat a veure, només la recordava com una al·lucinació. Marcello Mastroianni, Anita Ekberg... i la Fontana di Trevi, esclar.

Vaig triar *La dolce vita*.

*

No li havia quedat ni un tendrum, al pollastre a l'estragó que els havia cuinat aquell vespre. Ni una pell, al moniato amb praliné de taronja i gorgonzola que l'acompanyava. El púding de coco i xocolata blanca també havia volat de la safata, era l'hora de fer la copa.

Els homes al menjador, les dones a la cuina, com en una obra de George Bernard Shaw.

Jo volia ensenyar a les dones dels seus col·legues de departament l'última *escultureta* que havia fet. Venia de treure-la de la banyera, a la pica de la cuina ja no m'hi havia cabut. I ho vaig caçar al vol.

—És l'únic que em fa sentir viu...

Em vaig aturar a mig passadís.

—Fa dècades que repeteixo el mateix temari, no sé com aguantem un *tormentum* com aquest, és insofrible, senyors meus. Només quan veig les nimfes que em miren amb aquells ulls, amb aquella fe, torno a vibrar. Torno a vibrar i... *carpe diem*, convido la més interessant a fer una copa després de classe.

Vaig anar cap a la cuina empassant-me els mocs i vaig entrar-hi fent veu de cine.

—Tadà!, aquí la teniu, la meva *escultureta*, un dry martini?

✱

Aquells dies em tocava encolar les cadires del menjador de l'obra *Mort d'un viatjant*. Només hi quedava jo, al teatre. Amb els travessers i les potes a la mà, no podia deixar de sentir en Rob: *És l'únic que em fa sentir viu, és l'únic que em fa sentir viu...* Tu diràs, destapar un tub de pega nou, rebentar-li el precinte i admirar com brolla la confiada i sucosa cola. Al costat d'escurar les carns d'aquell altre tub per només una última i esforçada escorrialla? Tu diràs, malparit.

Les dones dels seus col·legues de departament sempre em celebraven les *esculturetes*. I ja podien ser agradables, ja, que no eren les meves amigues. A la cuina no m'havia vist amb cor de treure ni les amants d'estrena d'en Rob, ni encara menys les nits de fogots meves. Les havia anat perdent totes pel camí del matrimoni, les amigues-amigues.

Envejava rabiosament la Carrie, la Charlotte, la Miranda i la Samantha, pensava quina, quina. Quina seria jo, si les coses haguessin anat d'una altra manera. Però no. Ni hi tenia aquelles amigues, ni hi tenia aquell sexe, al meu Nova York, jo. Al teatre esclar que hi tenia el meu ambient, però sense interioritats. Les cosines de Minnesota massa lluny, la tieta Frankie no hi era, ni l'àvia Giulia. Ni la mare, l'últim recurs, però un recurs. Perquè dels fills ja ni em parlem, un tocant el violí a l'Orquestra Simfònica de Montreal i l'altre desenvolupant aplicacions per mòbils a San Diego. Menoquè?, m'haurien contestat. Si fa no fa com en Rob, que suposant que s'hagués curat de tenir amants d'estrena, i suposant que encara em mirés com a una monada de vint anys, què me n'hauria pogut dir? L'etimologia grega de la paraula ell sí, però para de comptar. Absolutament res més del seu interès, d'aquesta etapa de la vida.

I amb un panorama així no saps a qui trucar. La menopausa l'hem de passar totes, hòstia, com pot ser que ho haguem de fer en solitari? Perquè tampoc no saps a qui mirar. I d'estudi de mercat en fas, com la caracteritzadora. I veus que... on redimonis són les dones de la teva edat als anuncis? On són les que et podrien servir de model, de companyia, de treva, de descans? Doncs com als teatres i als cines, enlloc. Els fabricants de costelles dels collons ens han programat l'obsolescència com a un rentaplats. La refotuda confabulació, que deia la tieta Frankie: perquè l'única

refotuda dona de la teva edat que veuràs serà la que et vol vendre ultraabsorció per quan et pxis a sobre. Malparits.

*

Havia sopat l'especialitat de la senyora Adolfina, i quins records del primer cop que vaig viure al pis de la tieta Frankie, déu meu. Hauria traït totes les veïnes de l'escala, si no hagués compartit aquelles gloriuses papas rellenas amb la noia dels divuit anys de l'altra banda del passadís. L'havia vista mastegar la miniatura de vedella resseca del seu menú especial amb una decepció...

També havia pogut dormir un parell de tirades llargues sense fogots, alleluia.

I havia començat i acabat un llibret preciós sobre Venècia.

Ja no sabia on posar les refotudes cames llargues ni què més fer.

Les mòmies de la meva filera s'havien alliberat de les mantes, dels antifàços i s'anaven passant una bossa de cacauets. Es miraven el seient del davant concentradíssims, ben bé com si fossin al cine. Ben bé uns professionals dels vols transoceànics. Quan m'havia picat la gana havia deixat *La dolce vita* tot just passejant Jesucrist amb helicòpter pel cel de Roma. Vaig fer com ells, me'n vaig tornar al cine. I l'instant que sortia el Marcello... fosa a negre?

—Senyoreta, sisplau, aquí, aquí!

L'hostessa va començar a pitjar botons, res a fer. La pantalla ja podia ser nova, ja, *novíssima i amb totes les prestacions per atrapar la gent jove*, que no els havia durat ni el temps de cobrar.

—L'única de tot el passatge, l'única dels tres-cents cinquanta passatgers —anava justificant-se com si a mi em servís de cap consol.

—Entesos, entesos —li vaig dir perquè em deixés en pau l'últim tram del vol.

Tenia raó.

Els èxits de taquilla que miraven els meus veïns il·luminaven el Boeing 777 sense cap entrebanc. Els ulls em saltaven d'un tiroteig impecable a un sabotatge nuclear. D'un partit de beisbol èpic, a una nit de Nadal amb visita inesperada. I totes les pel·lícules en dansa, tot com una seda.

Una opció hauria estat seguir-ne alguna, es podia sense els auriculars, perfectament. Vaig estar-me deu minuts ben bons encertant una seqüència darrere l'altra del thriller del senyor del costat. I m'hi hauria pogut estar fins al final, déu meu, si complia fil per randa el guió més tòpic. I jo amb *La dolce vita*... I jo l'única de tres-cents cinquanta que kaput. Potser m'havien fet pagar la raresa amb una ració extra.

Passaven amb el carretó de les deixalles i els vaig allargar el plat de les papas rellenas. De plàstic d'un sol ús, déu meu, hauré de tenir una conversa amb la filla de la senyora Adolfin. I la vaig tornar a veure

darrere la porta, fent-se vent amb totes dues mans com una posseïda, passant la refotuda menopausa en solitari. Totes abans mortes que declarar-ho i caure al forat negre de les andròmines obsoletes, tu diràs.

I ara ho trobava tristíssim. Perquè cada cop que ens ho amaguem, com la filla de la senyora Adolfina aquell mateix matí, o com nosaltres aquell dia amb la caracteritzadora, cada cop que ens fem les distretes, que no estem fent bales per l'enemic, també? Que no estem contribuint a esborrar-nos del mapa com si fóssim un poble maleït?

I adonar-me'n em fotia, i tant.

Però era una altra cosa la que m'estava escaldant les galtes.

Un fogot, merda.

Al vàter de fireta de l'avió, després d'esquitxar-me la cara i eixugar-me amb el paper de mans rebotant de banda a banda, gentilesa de les últimes turbulències, em vaig creuar la mirada al mirall, cony de miralls. Amb aquesta suada segur que se me n'ha perdut mig efecte, em vaig témer fent la roda de reconeixement a la pell.

Perquè feminista sí, però com una pansa no cal.

I quan vaig tornar al seient, merda-merda-merda, si al final havia hagut de facturar la maleta petita pel coi de potingues, si els meus encobridors d'edat, d'arugues, d'ulleres i de línies d'expressió triplicaven les mides permeses i havien hagut de viatjar a la bodega de l'avió, lluny del meu abast. Potser a la motxilla...

Vaig remenar frenèticament per trobar-hi alguna mostra *anti-tu* de casualitat, i uf, sí! Així, molt bé, la crema ben escampada per tota la cara. I pel coll, Kate, pel coll, enrecorda-te'n de la caracteritzadora, enrecorda-te'n de Nora Ephron.

I ara sí, raonablement presentable per fer d'escultora nord-americana que exposa a Venècia.